

Wyrok z dnia 23 listopada 2000 r.

I PKN 114/00

Asesorowi powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury przysługuje droga dochodzenia roszczeń ze stosunku pracy przed sądem powszechnym.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jerzy Kwaśniewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2000 r. sprawy z powództwa Marka S. przeciwko Prokuratorowi Generalnemu w W. o odszkodowanie, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 19 listopada 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Pile wyrokiem z dnia 11 maja 1999 r. zasądził na rzecz powoda Marka S. od pozwanego Prokuratora Generalnego kwotę 7398 zł z ustawowymi odsetkami tytułem odszkodowania za niezgodne z przepisami wypowiedzenie stosunku pracy.

Sąd ten ustalił, że powód po odbyciu aplikacji prokuratorskiej i złożeniu egzaminu prokuratorskiego został mianowany przez pozwanego z dniem 1 listopada 1996 r. na stanowisko asesora Prokuratury Rejonowej w P. z jednoczesnym powierzeniem mu czynności prokuratorskich przez okres dwóch lat. W sierpniu 1998 r. wizytator Prokuratury Wojewódzkiej w P. pozytywnie ocenił pracę powoda jako asesora. W dniu 9 listopada 1998 r. pozwany doręczył powodowi pismo, w którym podał, że w związku z upływającym 31 października 1998 r. okresem powierzenia powodowi czynności prokuratorskich, na podstawie art. 100 ust. 2 ustawy o prokuraturze, zwal-

nia go stanowiska asesora Prokuratury Rejonowej w P. z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. Okres ten upłynął 28 lutego 1999 r. Sąd Rejonowy uznał, że rozwiązanie umowy o pracę z powodem zostało dokonane z naruszeniem przepisów o wypowiedaniu umów o pracę na czas nieokreślony. Naruszony został przepis art. 30 § 4 KP, zgodnie z którym pracodawca ma obowiązek wskazać przyczynę wypowiedzenia. Uzasadniało to zasądzenie na rzecz powoda odszkodowania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, po rozpoznaniu apelacji pozwanego, wyrokiem z dnia 19 listopada 1999 r. uchylił zaskarżony wyrok znosząc postępowanie sądowe przed Sądem pierwszej instancji i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu jako właściwemu do rozpoznania sprawy. W uzasadnieniu swego rozstrzygnięcia Sąd drugiej instancji wyraził pogląd co do podstaw zatrudnienia prokuratorów i asesorów prokuratury. Jego zdaniem prokuratorzy zatrudnieni są na podstawie powołania, a asesory na podstawie mianowania. Powołując się na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 9 kwietnia 1991 r. (II SA 237/91, OSP z 1992 r. nr 11-12, poz. 230) Sąd Okręgowy stwierdził, że odesłanie z art. 100 ust. 1 ustawy o prokuraturze (który stanowi, że do asesorów powszechnych jednostek prokuratury stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące prokuratorów tych prokuratur) nie może dotyczyć istotnego elementu stosunku pracy asesora, powstałego w wyniku mianowania, a mianowicie prawa do sądowej ochrony trwałości tego stosunku. Rozwiązanie stosunku pracy z pracownikiem mianowanym, o ile nie wygasa on z mocy samego prawa, następuje w drodze decyzji administracyjnej w rozumieniu art. 104 KPA. Do asesorów nie można stosować przepisu art. 47 ust. 2 ustawy o prokuraturze, zgodnie z którym w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy prokuratorowi przysługuje droga sądowa. Przepisy ustawy o prokuraturze nie regulują kwestii roszczeń asesora ze stosunku pracy. Wobec tego, na podstawie art. 118 ustawy o prokuraturze, należy stosować odpowiednio przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych, w której w art. 38 przewidziano, że od decyzji w sprawie, między innymi, rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym, urzędnikowi temu przysługuje dwuinstancyjny tryb pozasądowy, a następnie skarga do sądu administracyjnego. Sąd drugiej instancji zanalizował też różnicę między art. 100 ust. 1 ustawy o prokuraturze a art. 115 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. W tym drugim przepisie zamieszczone zostało odesłanie do stosowania wobec asesorów przepisów dotyczących sędziów, bez potrzeby zachowania odpowiedniości. Dotyczy więc ono również drogi sądowej w sprawach o roszczenia ze stosunku pracy przysługują-

cej sędziom. Z uwagi na odmienną redakcję przepisów art. 100 ust. 1 ustawy o prokuraturze oraz art. 115 § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych niemożliwe było, zdaniem Sądu Okręgowego, uznanie, że w sprawie dotyczącej rozwiązania stosunku pracy z asesorem prokuratury dopuszczalna jest droga sądowa przed sądem powszechnym.

Powód wniósł kasację od tego wyroku zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 47 ust. 2 w związku z art. 100 ust. 1 ustawy o prokuraturze, a także naruszenie przepisów postępowania przez bezpodstawne zastosowanie art. 379 KPC. Zdaniem wnoszącego kasację nie ma podstaw do różnicowania sytuacji asesorów prokuratury i asesorów sądowych tylko z uwagi na odmienność redakcyjną przepisów wymienionych przez Sąd Okręgowy w Poznaniu. Ich interpretacja w zaskarżonym wyroku jest dowolna. Kasacja zawiera wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy w oparciu o art. 30 § 4 KP, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Na rozprawie przed Sądem Najwyższym strona pozwana wniosła o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja ma usprawiedliwione podstawy. Sąd Okręgowy błędnie zinterpretował art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 1994 r. Nr 19, poz. 70 ze zm.). Zgodnie z tym przepisem do asesorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące prokuratorów tych prokuratur. Nie ma żadnych podstaw do twierdzenia, że sformułowanie „odpowiednio” pozwala na wyłączenie w przypadku asesorów drogi sądowej do dochodzenia ich roszczeń ze stosunku pracy zagwarantowanej dla prokuratorów w art. 47 ust. 2 tej samej ustawy. Stosunek pracy asesorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury nie różni się w sposób tak istotny od stosunku pracy prokuratorów, aby uzasadniało to wyłączenie w ich przypadku drogi sądowej dochodzenia roszczeń. Przede wszystkim trzeba przypomnieć, że zarówno asesor, jak i prokurator pozostają w stosunku pracy, świadczą pracę na podstawie stosunku pracy, nie zaś na podstawie stosunku administracyjnoprawnego. Sprawa ze stosunku pracy jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 2 § 1 KPC, do rozpoznania której jest

właściwy sąd powszechny. Sprawy ze stosunku pracy są bowiem wprost wymienione w art. 1 KPC, w którym określono sprawy unormowane w tym Kodeksie (formułując definicję sprawy cywilnej). Zgodnie z art. 2 § 3 KPC nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne tylko wówczas, gdy przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów. Regulację tę należy rozumieć w ten sposób, że zasadą jest rozpoznawanie spraw cywilnych (szeroko rozumianych zgodnie z art. 1 KPC, a więc obejmujących również sprawy z zakresu prawa pracy) przez sąd powszechny, a rozpoznanie tych spraw przez inny organ, w tym sąd administracyjny, jako wyjątkowe, musi mieć wyraźne i nie budzące wątpliwości umocowanie ustawowe. Taka sytuacja nie zachodzi w przypadku asesora prokuratury. Sąd Okręgowy nie przyjmuje, że nie jest on pracownikiem. Prawidłowo określa też podstawę jego zatrudnienia jako mianowanie. Niewłaściwie natomiast utrzymuje jakoby podstawą zatrudnienia prokuratora było powołanie. Prokurator również (tak, jak i sędzia) zatrudniony jest na podstawie mianowania. Ustawa o prokuraturze, podobnie jak i niektóre inne pragmatyki, zawiera tradycyjne określenie powołania rozumianego jako powierzenie urzędu, szczególnej kompetencji, czy też władzy, które można nazwać inwestyturą. Nie ma to jednakże nic wspólnego z powołaniem w rozumieniu art. 68 KP. Nie jest zatem usprawiedliwione rozumowanie Sądu Okręgowego, które w odmienności podstawy nawiązania stosunku pracy upatrywało uzasadnienia do niestosowania wobec asesora przepisu art. 47 ust. 2 ustawy o prokuraturze poprzez sformułowanie o odpowiedniości zawarte w art. 100 ust. 1. W zaskarżonym wyroku Sąd powołał się na stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego zawarte w wyroku z dnia 9 kwietnia 1991 r. (II SA 237/91, OSP 1992 nr 11, poz. 230). Stanowisko to spotkało się z krytyką doktryny (glosa krytyczna Z. Myszki zamieszczona została w tym samym numerze OSP, pod pozycją 231, ponieważ dotyczy również orzeczenia opublikowanego pod pozycją 231). Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela stanowiska Naczelnego Sądu Administracyjnego, natomiast uznaje za w pełni przekonujące stanowisko glosatora. Trzeba przy tym wspomnieć, że pogląd Sądu Najwyższego o zaskarżalności do Naczelnego Sądu Administracyjnego decyzji o rozwiązaniu stosunku służbowego z aplikantem powszechnej jednostki organizacyjnej prokuratury wyrażony w uchwale z dnia 4 lutego 1993 r. (III AZP 37/92, OSNCP 1993 z. 9, poz. 145) również został poddany krytyce w doktrynie (glosa K.W. Barana, OSP 1993 nr 12, poz. 233 i glosa A. Dubowik, Przegląd Sądowy 1993 nr 11-12, s. 114). Natomiast w wyroku z dnia 8 czerwca 1999 r. Sąd Najwyż-

szy, rozpatrując sprawę dotyczącą rozwiązania stosunku pracy z aplikantem prokuratorskim nie miał wątpliwości co do drogi sądowej do dochodzenia przez niego roszczeń ze stosunku pracy. Reasumując należy stwierdzić, że nie było podstaw do uznania nieważności postępowania z powodu niedopuszczalności drogi sądowej w tej sprawie. Do asesora stosuje się bowiem przepis art. 47 ust. 2 ustawy o prokuraturze, a zatem przysługuje mu droga sądowa do dochodzenia roszczeń ze stosunku pracy, także tych, które wiążą się z rozwiązaniem stosunku pracy.

Kasacja zasługiwała więc na uwzględnienie, a zaskarżony nią wyrok należało uchylić na podstawie art. 393¹³ § 1 KPC. O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 w związku z art. 393¹⁹ KPC. Przy ponownym rozpoznaniu konieczne będzie merytoryczne zbadanie sprawy.

=====